

УДК 378.018

Іванюк Ірина Володимирівна, молодший науковий співробітник відділу дослідження і проектування навчального середовища Інституту інформаційних технологій і засобів навчання Національної Академії педагогічних наук України, м. Київ, e-mail: iivanyuk@yandex.ru

ФОРМУВАННЯ ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ З ПИТАНЬ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Анотація

Актуальність матеріалу, викладеного у статті, обумовлена необхідністю подальшого розвитку дистанційної освіти в Україні та формування в цій галузі педагогічних досліджень єдиного понятійно-термінологічного апарату. Здійснено розкриття значення низки термінів, складеної на основі зарубіжних науково-педагогічних джерел, у рамках науково-дослідної роботи Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України на тему «Методологія проектування мережі ресурсних центрів дистанційної освіти загальноосвітніх навчальних закладів». Аналіз зарубіжної науково-педагогічної літератури свідчить про певну еволюцію терміну «дистанційна освіта». Звертається увага на те, що останні дослідження українських науковців носять новаторські підходи у формуванні терміну «ресурсний центр дистанційної освіти».

Ключові слова: дистанційна освіта, дистанційне навчання, комп'ютерне навчальне середовище, навчальна мережа, ресурсний центр дистанційної освіти.

Актуальність. Дистанційна освіта пройшла шлях від освіти у формі кореспонденції, використовуючи, у першу чергу, друковані матеріали, до всесвітнього руху використання новітніх комп'ютерних та медіа технологій. На початку 1980-х років цілями дистанційного навчання були грантові навчальні програми з видачею диплома; боротьба з неграмотністю в країнах, що розвиваються; забезпечення можливості підготовки кадрів для економічного зростання; збагачення навчальних програм у нетрадиційних навчальних закладах.

Нові технології, глобалізація та нові ідеї щодо навчання учнів за допомогою підручників і посібників нового типу, електронних засобів навчання, навчальний

матеріал яких зберігається, відтворюється і подається з використанням сучасних технічних засобів (комп'ютера, мультимедійного проектора та сенсорної дошки), поставили виклики традиційним підходам у практиці дистанційної освіти. У зв'язку з швидким розвитком технологій, дистанційна освіта з використанням різних телекомунікаційних засобів спрямована на те, щоб задовольнити освітні потреби зростаючого населення. Незважаючи на те, як дистанційна освіта реалізується, у різних країнах є свої особливості її використання на рівні середньої та вищої освіти. Такі навчальні програми є особливо корисними для багатьох людей, які через фінансові, фізичні або географічні обставини не мають можливості отримати традиційну освіту. Отже, дистанційне навчання надає можливість отримати рівний доступ до якісної освіти.

Визначення проблеми. Протягом останніх років відділом дослідження і проектування навчального середовища Інституту інформаційних технологій і засобів навчання системно проводяться програмні дослідження з питань визначення й обґрунтування науково-методичних засад організації середовища дистанційного навчання в середніх загальноосвітніх навчальних закладах. Наприклад, «Науково-методичні засади Інтернет орієнтованих автоматизованих систем збирання, накопичення й опрацювання результатів навчальної діяльності учнів загальноосвітніх навчальних закладів» (2006–2008), «Науково-методичні засади організації середовища дистанційного навчання в середніх загальноосвітніх навчальних закладах» (2009–2011), «Методологія проектування мережі ресурсних центрів дистанційної освіти загальноосвітніх навчальних закладів» (2012–2014). У рамках останнього дослідження серед первинних завдань роботи є визначення понятійно-термінологічного апарату дослідження, проведення огляду та систематизації світового та вітчизняного досвіду, тенденцій розвитку у галузі формування та застосування мережі ресурсних центрів дистанційної освіти.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема формування понятійно-термінологічного апарату з питань розвитку дистанційної освіти присвячені роботи багатьох зарубіжних науковців, серед них: Деллінг Р. (Німеччина), Рамбле Г., Каган Д., Сімонсон М., Мур М., Кларк А., Томпсон М. (США) та інші. Серед російських вчених питаннями дистанційної освіти займаються Бухаркіна М. Ю., Моїсєєва М. В., Петров А. Є., Полат Є. С., Хуторський А. В. Особливу увагу цьому

питанню приділяють вітчизняні науковці: Биков В. Ю., Богачков Ю. М., Кухаренко В. М., Манако А. Ф., Овчарук О. В., Пінчук О. П., Шукевич Б. І.

Метою статті є часткове розкриття понятійно-термінологічного апарату з питань дистанційної освіти в рамках програмного дослідження Інституту інформаційних технологій та засобів навчання «Методологія проектування мережі ресурсних центрів дистанційної освіти загальноосвітніх навчальних закладів». Нижче ми подаємо перелік термінів, понять та їх трактування, зроблених на основі зарубіжних науково-педагогічних джерел у вигляді трьох блоків. Перший блок включатиме в себе терміни, які містять визначення дистанційного навчання, дистанційної освіти та інші дефініції, які використовуються наряду з ними. Другий блок присвячений термінам, які пов'язані з визначенням ресурсного центру та навчальних мереж. Третій блок міститиме різні терміни, якими оперує зарубіжна науково-педагогічна спільнота в галузі впровадження дистанційної освіти на рівні середньої та вищої школи.

Виклад основного матеріалу. Існує дуже велика кількість визначень дистанційної освіти, більшість з них включає в себе віддалення вчителя та учня під час навчального процесу, вплив освітньої організації, використання новітніх телекомунікаційних засобів навчання для поєднання учня та вчителя, можливість двосторонньої комунікації, практику індивідуального інструктажу. Наведемо декілька визначень зарубіжних науковців у хронологічному порядку.

Рудольф Манфред Деллінг (1987) з університету Тюбінгена вважає, що дистанційна освіта є плановою систематичною діяльністю, що включає в себе вибір, дидактичну підготовку та подання навчальних матеріалів, а також нагляд і підтримку студентів, які досягаються шляхом подолання фізичної відстані між студентом і викладачем за допомогою принаймні одного технічного телекомунікаційного засобу [10].

Для Хілларі Ператон (1988) дистанційною освітою є навчальний процес, у якому значна частина викладання ведеться кимось, віддаленим у просторі та/або часі від учнів [13].

Грінвілл Рамбле (1989) зазначив, що будь-який процес дистанційного навчання обов'язково включає в себе: вчителя, одного студента або більше, курс або навчальну програму, яку вчитель здатен викладати, а студент намагається вивчати; явний або

неявний договір між студентом і викладачем, або навчальною установою, де працює викладач, у якому визначаються їх відповідні ролі того, хто навчає, й того, хто навчається. Г. Рамбле визначає дистанційну освіту як метод навчання, у якому учень фізично відокремлений від учителя. Цей метод може використовуватися самостійно, або спільно з іншими формами освіти, у тому числі віч-на-віч. За дистанційного навчання учні фізично відокремлені від установи, яка спонсорує навчання. Навчальний контракт вимагає, щоб студент навчався, отримував оцінки, мав інструкцію і там, де це можливо, отримав підготовку до іспитів, які може проводити навчальна установа. Це має виконуватись у двосторонньому зв'язку. Навчання може проводитися індивідуально або в групі; у будь-якому випадку, це здійснюється за фізичної відсутності вчителя [14].

У своїй спільній роботі Б. Баркер, А. Фрісбі, К. Патрік (1989) виділяють дві форми дистанційного навчання: кореспондентську та телекомунікаційну. Кореспондентська форма дистанційної освіти включає в себе такі ознаки: студент фізично відокремлений від викладача; студент розділений у часі з викладачем; студент навчається незалежно від контакту з викладачем або іншими студентами. Телекомунікаційна форма дистанційної освіти передбачає використання нової технології, що дозволяє живу взаємодію та безпосередній зворотній зв'язок. Накопичення досвіду викладання вчителя та навчального досвіду студентів відбувається одночасно. Це також забезпечує потенціал для взаємодії між студентами. Це орієнтовано більше на невелику групу або кластерно вибраних студентів, які знаходяться у різних місцях, об'єднаних у мережу в режимі реального часу взаємодії. Обмін думками та спілкування між студентами збільшує ймовірність соціалізації між ними, навчання однолітків і невеликих дослідницьких груп [6].

Десмонд Кіган (1990) визначив п'ять основних елементів, які складають дистанційну освіту: квазі-постійне віддалення вчителя та учня; центральна участь формальної організації; використання телекомунікаційних технологій; забезпечення двостороннього зв'язку; квазі-постійне віддалення учня від навчальної групи [12].

Г. Бойд (1993) вважає, що дистанційна освіта є систематично організованим навчальним процесом. Освіта, що в широкому сенсі пов'язана з людською самореалізацією, з мультисенсорним навчанням і мета-пізнавальними навичками, наприклад, як навчитися ефективно організовувати та керувати подальшим

навчанням. Дистанційна освіта повинна бути в змозі здійснювати поточне спільне автономне навчання. Це одна з частин системи освіти, у якій учень знаходиться у центрі уваги [8].

Сінтія Гутман в доповіді ЮНЕСКО для Всесвітнього самміту в інформаційному суспільстві, який відбувся в 2003 році, охарактеризувала термін дистанційної освіти як навчальний процес, коли значна частина викладання здійснюється кимсь, хто є віддаленим у просторі та/або в часі від учня [11].

Майкл Сімонсон (2010) визначає дистанційну освіту як інституційний заклад формальної освіти, де навчальна група віддалена, а інтерактивні телекомунікаційні системи використовуються для підключення учнів, ресурсів та інструкторів [15].

В он-лайн словниках з дистанційної освіти, які розміщені на сайтах наукових та освітніх організацій США, ми зустрічаємо таке визначення термінів.

Асинхронна дистанційна освіта (Asynchronous Distance Education) є альтернативною моделлю навчання, коли під час навчального процесу учень і вчитель не знаходяться в одній класній кімнаті та спілкування між ними не відбувається в один й той же час [9].

Відкрите навчання (Open Learning) — новий погляд на освіту, яка робить акцент на поточні конкретні потреби ринку праці. Надає доступ до освітніх послуг, враховуючі місцеві вимоги та відмінності, а не пропонує лише встановлені та затверджені навчальним планом [4].

Дистанційна освіта (Distance Education) є загальним, всеосяжним терміном, що використовується для визначення фізичної відстані між вчителями та учнями під час освітнього процесу. (1) Застосування інформаційних технологій (та інфраструктури) під час навчальних заходів, які забезпечують зв'язок викладачів і студентів, що знаходяться у різних місцях. (2) Під час навчального процесу студент і викладач фізично віддалені на будь-яку відстань. Усі комунікації здійснюються завдяки різним типам електронних засобів у режимі реального або затриманого часу. Місце організації та проведення навчального процесу не має значення. (3) Організаційна структура і процес забезпечення навчання на відстані. Дистанційне навчання має місце, коли вчитель і учень фізично віддалені один від одного, а технології (наприклад, аудіо, відео, голос, комп'ютери, база даних і друковані матеріали) використовуються для забезпечення учня навчальними інструкціями [4].

Дистанційне навчання (Distance Learning) — термін використовується для визначення фізичного віддалення вчителів та учнів під час навчального процесу. Зазвичай, термін дистанційне навчання використовується нарівні з терміном дистанційна освіта (Distance Education), розподілене навчання (Distributed Learning). Дистанційне навчання робить акцент на учня, і це особливо доречно, коли студенти беруть на себе велику відповідальність за своє навчання, яке відбувається на відстані. Термін також означає очікувані результати дистанційної освіти [4].

Електронне навчання (Electronic Learning, E-learning) має декілька визначень:

(1) Студент взаємодіє з електронними медіа засобами для набуття навички або вивчення теми. Наприклад, робота з відеодисками, компакт-дисками, відеокасетами, аудіокасетами тощо. (2) Інтерактивна проектна діяльність, яка відбувається формально в класі, або неформально, наприклад, у групах однолітків. Навчальні кола, які існують в Інтернеті та часто пов'язують з учасників з різних місць, які поєднані навколо взаємно інтересної тематики [4]. (3) Загальне визначення електронного навчання нині змінилося з "використання Інтернету для забезпечення он-лайн-курсів" на "включення, розширення і зміцнення навчання за рахунок використання технологій, включаючи, але не обмежуючись Інтернет та інтранет». Електронне навчання визначається як самостійна, асинхронна навчальна програма [1].

Змішане навчання (Blended Learning) — коли заняття включають в себе обидва підходи — очні зустрічі в класі та форми дистанційного навчання [4].

Нетрадиційна освіта (Non-traditional Education) — освіта, яка відрізняється від таких видів роботи, коли вчитель знаходиться у класі в центрі уваги, навчання відбувається під керівництвом учителя, заняття проходять у звичайному класі [4].

Розподілене навчання (Distributed Learning) — навчальна модель, яка дозволяє інструктору, студентам і змісту навчального курсу знаходитись в різних, нецентралізованих місцях так, щоб інструктаж та навчання могли відбуватися незалежно від місця і часу. Модель розподіленого навчання може використовуватись у поєднанні з традиційними класами, які вивчають певні предмети, з традиційними курсами дистанційного навчання, або вона може бути використана для створення повністю віртуальних класів [7].

Аналіз зарубіжної педагогічної літератури з розвитку дистанційної освіти, свідчить про певну еволюцію в термінологічно-понятійному апараті. Традиційні дефініції описують дистанційну освіту як навчальний процес, у якому взаємодія вчителя з учнем відбувається в різний час та в різних місцях. Останні визначення включають в себе нові інтерактивні технології, стрес освіти, яка відбувається в той же час, але в різних місцях.

Звернемо увагу на термінологію, пов'язану з навчальними мережами та ресурсними центрами.

Асинхронні навчальні мережі (Asynchronous Learning Network) — форма дистанційного навчання, яка використовує у навчальних заходах комп'ютерні мережеві технології, зокрема, Інтернет [4].

Локальна мережа (Local Area Network) — (1) Підключення та використання комп'ютерного обладнання для передачі даних на обмеженому географічному просторі, наприклад, у кімнаті, будівлі або таборі. (2) Комп'ютери в межах певної території, наприклад, в одному будинку або таборі, пов'язані один з одним для конференц-зв'язку. (Див. також «широка мережа») [4].

Мережа (Network) — група комп'ютерних пристроїв, підключених до системи передавання даних. Існує два основних типи мереж — локальні мережі та широкі мережі [4].

Мережеве віртуальне навчальне середовище (Networked Virtual Learning Environment) — освітня діяльність, яка імітує реальні події, щоб дати учням отримати більше уявлення від досвіду, коли в класі навчаються один з одним [4].

Ресурсний навчальний центр (Learning Resource Center) — місце знаходження мультимедійних навчальних матеріалів [4].

Розподілена мережа (Distributed Network) — система баз даних, які розподілені між багатьма комп'ютерами по всьому світу, а не зосереджені в одному місці [4].

Спільне навчання з комп'ютерною підтримкою (Computer Supported Collaborative Learning) — комп'ютерна системна мережа, яка підтримує роботу в групі, яка працює над одним завданням, і надає загальний інтерфейс для групи; використовуються в навчальному закладі як підтримка студентів у процесі колективного навчання для отримання більш ефективних результатів [4].

Широка мережа (Wide Area Network) — (1) Підключення та використання комп'ютерного обладнання для передавання даних на широкому географічному просторі, наприклад, селище міського типу, місто, країна. (2) Мережа, яка є регіональною, вона займає площу більше однієї будівлі або кампусу. (Див. також «локальна мережа») [4].

Ми маємо можливість побачити, що поняття «мережа ресурсних центрів дистанційної освіти» в цих джерелах не зустрічається.

Зарубіжна науково-педагогічна спільнота в галузі впровадження дистанційної освіти на рівні середньої та вищої шкіл використовує низку термінів, які стосуються форм роботи, навчальних засобів, планування, управління тощо. Наведемо частину з них, які найчастіше використовуються.

Веб-Тренінг (Web-based training) — відбувається в он-лайн класі, коли курси викладаються через Інтернет і телефонний зв'язок. Тренінг триває цілий день, студентам пропонуються он-лайн версії традиційних навчальних матеріалів під керівництвом викладача. Тренінг включає в себе три двогодинних заняття з перервою на каву та обід між навчальними сегментами. Участь можна брати скрізь, де є телефон і комп'ютер з доступом до Інтернету. Звуковий сигнал подається по телефону (дзвінок безкоштовний), слайд-шоу та відповідні документи можна одночасно переглядати через веб-браузер. Учасники мають можливість поставити запитання в ході засідання по телефону, або ввівши питання через он-лайн чат. Студенти економлять свій час і фінансові витрати на подорож [1].

Віртуальні семінари (Virtual workshops). Так само, як у веб-тренінгах, студенти беруть участь у віртуальних семінарах і форумах, використовуючи Інтернет і телефон. Ніяких спеціальних програм для цього не потрібно. Різниця лише в тому, що віртуальні семінари зосереджуються на одній темі або на цілеспрямовано визначеному набору тем. Ці семінари, як правило, короткі — тривають лише дві години і використовують форум для дискусії конкретних питань. Семінар будується навколо ключових питань, представлених учасниками до початку сесії. Учасники також мають можливість поставити додаткові запитання під час сесії. Спрямовує роботу віртуального семінару викладач. Для забезпечення оптимальної взаємодії учасників у роботі семінару беруть участь лише 15 осіб. Учасники також мають можливість поставити запитання в ході засідання по телефону, або ввівши питання

через он-лайн чат [1].

Мета ефективного навчання (Learning Performance Objective) — чітке формулювання того, що саме студент повинен вивчити та зробити наприкінці кожного предметного курсу і класу [4].

Навчальна спільнота (Learning Community) — група людей, які поділяють спільні цінності та переконання, активно беруть участь в процесі спільного навчання і співпрацюють один з одним [4].

Навчальне рішення (Learning Solution) — будь-яка комбінація технології та методології, яка забезпечує навчання. Програмне забезпечення, яке відповідає потребам підприємств у проведенні бізнес тренінгів [2].

Навчальні ресурси (Resource-Based Learning) — використання навчальних ресурсів (фільми, відео, підручники, пакети програмного забезпечення, комп'ютерні бази даних і т.д.) полегшує процес навчання, особливо для самостійної освіти [4].

Навчальні платформи (Learning Platforms) — внутрішні або зовнішні сайти часто організовані та спрямовані на чітко визначені теми, які містять технології (від роботи в чатах до роботи в групах), що дозволяють користувачам відправляти й отримувати інформацію [2].

Навчальний контракт (Learning Contract) — угода між студентом і викладачем стосовно того, що і як треба опанувати під час навчання, яка мета та результати навчання. Готовий договір дають студенту і погоджують з ним під час переговорів, або контракт розробляється самим студентом і затверджується інструктором [4].

Навчальний об'єкт (Learning Object) — багаторазова, медіа незалежна зібрана інформація, яка використовується в якості модульних складових частин для створення електронних навчальних матеріалів курсу. Навчальні об'єкти найбільш ефективні, коли організована система класифікації мета-даних і вони зберігаються у сховищі даних, таких як система управління навчальним змістом [2].

Навчальний портал (Learning Portal) — будь-який веб-сайт, який пропонує учням або організаціям консолідований доступ до навчання та ресурсів з різних джерел. Оператори навчальних порталів також називаються контент-агрегаторами, дистриб'юторами, або господарями [2].

Нетрадиційний студент (Nontraditional student) — наряду з цим

використовуються терміни «дорослий студент» (adult student), «дорослий учень» (adult learner), «студент, який повернувся» (re-entry student) або «повернення студента» (returning student). За даними Національного центру освітньої статистики США (National Center for Educational Statistics), нетрадиційний студент має одну або більше з таких характеристик : затримався з реєстрацією (не отримав вищу освіту відразу після закінчення середньої школи); має часткову зайнятість; працює повний робочий день (35 годин на тиждень і більше); фінансово незалежний; має утриманців, крім чоловіка або дружини (зазвичай діти, але іноді й інші); мати/батько одинаки; не має диплома середньої школи (закінчив середню школу з довідкою або іншим нетрадиційним дипломом, або взагалі не закінчив середню школу) [3].

Планування дистанційного навчання (Distance Instruction Planning) — під час планування навчальних інструкцій, які надаються на відстані, акцент зміщується на наочні презентації, залучення учнів (учень знаходиться в центрі уваги порівняно з інструктором) і терміни подання матеріалів. Традиційні навчальні матеріали часто переглядаються, щоб показати ключові моменти і концепції з допомогою таблиць, малюнків та інших візуальних образів. Повинні бути включені заходи, які сприяють інтерактивній участі учнів у навчальному процесі. Робота учнів в групі повинна бути добре спланована. Це допомагає створити сприятливе соціальне середовище. Через можливі збої в обладнанні, плани дистанційних занять повинні включати в себе альтернативні варіанти завдань. Для таких випадків умови повинні обговорюватися заздалегідь. Треба також звертати увагу інші фактори, що включають: відсутність контакту очей і мови тіла (неформальній зворотній зв'язок), збільшення тимчасових обмежень, необхідність встановлених етапів, збільшення часу та/або складності для розповсюдження матеріалів [4].

Система дистанційного навчання (Distance Learning System) — поєднання технологій, що полегшують викладання і навчання серед осіб, які фізично не знаходяться в одному місці. Система дистанційного навчання може включати в себе системи зв'язку, презентацій та обміну документами [4].

Система управління навчальним змістом (Learning Content Management System) — програмне забезпечення або набір програмних забезпечень, яке управляє процесом створення, зберігання, використання та повторного використання навчальних матеріалів. Система управління навчальним змістом часто зберігає

навчальні матеріали в гранульованих формах, таких, як навчальні об'єкти [2].

Система управління навчанням (Learning Management System) — інтерфейс, який забезпечує перевірку автентичності входження в систему, он-лайн ресурси, зв'язок, тести, загальні файли, бази даних і послуг для полегшення роботи он-лайн-класу. Найбільш поширеними системами управління навчанням є Blackboard, eCollege, Moodle, Desire2Learn, ANGEL [4].

Аналіз науково-педагогічних зарубіжних джерел з питань формування понятійно-термінологічного апарату щодо розвитку дистанційної освіти, дозволяє нам зробити певні **висновки**.

1. Термінологічно-понятійний апарат дистанційної освіти постійно розвивається. Традиційні дефініції описують її як навчальний процес, у якому взаємодія вчителя та учня відбуваються в різний час та в різних місцях. Останні визначення включають в себе нові інтерактивні технології, стрес освіти, яка відбувається в той же час, але в різних місцях.

2. У зарубіжних педагогічних джерелах використовується поняття ресурсний навчальний центр як місце знаходження мультимедійних навчальних матеріалів. В Україні такі місця зберігання програмних продуктів та електронних ресурсів називаються репозиторіями або сховищами.

3. Поняття «мережа ресурсних центрів дистанційної освіти» не зустрічається в зарубіжних педагогічних джерелах. Використовуються терміни *мережа (Network)*, *локальна мережа (Local Area Network)*, *широка мережа (Wide Area Network)*. Існує сайт “Ресурсна мережа дистанційного навчання” (Distance Learning Resource Network), створений в Сполучених Штатах Америки, він містить багато цікавих матеріалів стосовно дистанційного навчання, які є корисними для освітян, наприклад, як розробляти й оцінювати он-лайн-курси, наведено також приклади он-лайн-курсів. Серед звітів, які можуть бути завантажені із сайту, «Оцінка впливу технології на викладання та навчання», «Довідник для оцінювачів» та інші [5].

4. Отже, програмне дослідження Інституту інформаційних технологій та засобів навчання «Методологія проектування мережі ресурсних центрів дистанційної освіти загальноосвітніх навчальних закладів» містить в собі новаторські підходи у формуванні терміну «ресурсний центр дистанційної освіти», бо послуги такого центру передбачають:

- надання ресурсів для дистанційного навчання;
- надання ресурсів для дистанційного тестування;
- супровід очного навчання елементами дистанційного навчання;
- підтримка дистанційних олімпіад, надання консультацій;
- надання методичного матеріалу;
- супровід навчальної діяльності (перевірка тестів, контрольних, видів атестацій).

Результатом вищезазначеного дослідження буде наукове обґрунтування принципів побудови, структури та функціональності мережі ресурсних центрів дистанційної освіти, які можуть забезпечити ефективність дистанційної освіти на ступені загальної середньої освіти в Україні.

Список використаних джерел

1. Сайт Американського інституту національних стандартів/American National Standards Institute [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ansi.org>. — Назва з екрану.
2. Сайт асоціації «Американське суспільство для навчання та розвитку»/American Society for Training & Development [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.astd.org> — Назва з екрану.
3. Сайт навчального порталу “eLearners.com” [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.elearners.com>. — Назва з екрану.
4. Сайт Асоціації дистанційного навчання США/United States Distance Learning Association [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.usdla.org>. — Назва з екрану.
5. Сайт Ресурсної мережі дистанційного навчання /Distance Learning Resource Network [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.dlrn.org>. — Назва з екрану.
6. Barker, B. O., Frisbie, A. G., & Patrick, K. R. (1989). Broadening the definition of distance education in light of the new telecommunications technologies. The American Journal of Distance Education, #3(1), pp. 20–29.
7. Barr, R.B., & Tagg, J. (1995). From teaching to learning: A new paradigm for undergraduate education [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ilte.ius.edu/pdf/BarrTagg.pdf>. — Назва з екрану.

8. Boyd, G. (1993). A theory of distance education for the cyberspace era. In D.Keegan (Ed.), Theoretical principles of distance education, London: Routledge, pp.234–253.
9. Carswell, A. D., Venkatesh, V. (2002). Learner outcomes in an asynchronous distance education environment [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.qou.edu/arabic/researchProgram/distanceLearning/learnerOutcomes.pdf>. — Назва з екрану.
10. Delling, R. M. (1987): Towards a theory of distance education. ICDE Bulletin 13, pp. 21–25.
11. Guttman, C. Education in and for the formation Society. UNESCO Publications for the World Summit on the Information Society. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001355/135528e.pdf>. — Назва з екрану.
12. Keegan, D. (1988). Theories of distance education: Introduction. In D. Sewart, D. Keegan, & B. Holmberg (Eds.), Distance education: International perspectives. New York: Routledge, pp. 63–67.
13. Perraton, H. (1988). A theory for distance education. In D. Sewart, D. Keegan, & B. Holmberg (Eds.), Distance education: International perspectives. New York: Routledge, pp. 34–45.
14. Rumble, G. (1989). On defining distance education. The American Journal of Distance Education, #3(2), pp. 8–21.
15. Schlosser, L. A.; Simonson, M. R.; Hudgins, T. L. Distance education: definitions and glossary of terms, Third edition. Charlotte, N.C.: IAP — Information Age Pub., ©2010, p. 1.

ФОРМИРОВАНИЕ ПОНЯТИЙНО ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКОГО АППАРАТА ПО ВОПРОСАМ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Иванюк Ирина Владимировна, младший научный сотрудник отдела исследования и проектирования учебной среды Института информационных технологий и средств обучения Национальной Академии педагогических наук Украины, г. Киев, e-mail: iiivanyuk@yandex.ru

Аннотация

Актуальность материала, изложенного в статье, обусловлена необходимостью дальнейшего развития дистанционного образования в Украине и формирования в этой области педагогических исследований единого понятийно-терминологического аппарата. Рассмотрен ряд значений терминов, составленный на основе зарубежных научно-педагогических источников, в рамках научно-исследовательской работы Института информационных технологий и средств обучения НАПН Украины по теме «Методология проектирования сети ресурсных центров дистанционного образования общеобразовательных учебных заведений». Анализ зарубежной научно-педагогической литературы свидетельствует об определенной эволюции термина «дистанционное образование». Обращается внимание на то, что последние исследования украинских ученых носят новаторские подходы в формировании термина «ресурсный центр дистанционного образования».

Ключевые слова: дистанционное образование, дистанционное обучение, компьютерная образовательная среда, образовательная сеть, ресурсный центр дистанционного образования.

FORMING A CONCEPTUAL AND TERMINOLOGICAL APPARATUS FOR DEVELOPMENT OF DISTANCE EDUCATION

Iryna V. Ivaniuk, junior researcher, Department of research and design of learning environment, the Institute of Information Technologies and Learning Tools of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, e-mail: iivanyuk@yandex.ru

Resume

The relevance of the material set out in the article is conditioned by the need of distance education further development in Ukraine and formation of single conceptual terminology in the field of educational research. Done disclosure of terms drawn up on the basis of foreign scientific and educational sources in the framework of the research program of the Institute of Information Technologies and Learning Tools of NAPS of Ukraine on the topic "Methodology network design of resource centers of Distance Education for secondary schools." Analysis of foreign scientific and educational literature shows a certain evolution of the term "distance education". Attention is drawn to the fact that recent studies

by Ukrainian scientists are pioneering approaches in forming the term "Resource Center of Distance Education".

Keywords: distance education, distance learning, computer learning environment, learning network, resource center of distance education.

Матеріал надійшов до редакції 25.09.2012 р.